

Мисливські пригоди Івана Івановича

Майк Йогансен

Історія не знає нічого про те, як Іван Іванович вирішив служити Діянї, богинї ловецтва. Нам невідомий і день той, коли Іван Іванович виправив собі мисливського квитка, купив рушницю і заявив, що хоче стріляти тигрів. Ми знаємо тільки, що одного прекрасного дня він подав до Сохвицької окрради союзу мисливців та рибалок проєкти, як виловити в Африці всіх левів, як бити зимою зайців і як спіймати на вудку тих трьох китів, що на них стоїть земля.

Проєкти Івана Івановича

"Позаяк полювання на левів дуже небезпечне для здоров'я, а з другого боку, леви дуже шкодять сільському господарству, виїдаючи в незаможних негрів курей, я пропоную два способи як виловити всіх левів з пустелі Сахари.

З географії Іванова* в українському перекладі відомо, що пустеля Сахара складається головним чином з піску (хоча й не сахарного) та левів. Отож я пропонував би взяти дуже велике решето на манір тих величезних галош, що стоять у вітринах Гумтресту: вклавши туди Сахару, трусити те решето протягом півгодини. Цілком ясно, що пісок просипеться, а леви зостануться в решеті. Накривши те решето рядниною, можна передати левів у Зоосад.

У тих місцях, де ґрунт не такий піскуватий, як у Сахарі, я пропонував би ловити левів трохи інакше. Зігнавши чималу купу негрів – негрів-куркулів, примусити їх викопати глибоку яму. Яму ту треба притрусити сухим гіллям. Над ямою встановити кола з табличкою: "Левам тут спинятись забороняється".

Знову цілком очевидно, що побачивши леви таку таблицю, обов'язково звернуть на неї увагу. Бувши царями звірів, леви безперечно схотять спинитися там, де це їм заборонено, і попадуть у яму. У нас у Сохвиці виконком заборонив в'язати коней коло загорожі, і всі місцеві селяни, не будучи царями звірів, все ж таки спиняють підводи саме коло цієї загорожі".

Розгляд проєктів

Сохвицька окррада, розглянувши проєкти Івана Івановича, знайшла, що, хоча ці проєкти відзначаються великою практичністю і могли б дати не абияку користь для населення Сахарського району, одначе не належать до її компентенції, і, написавши на проєктах резолюцію "Передати в Сахарський район і реалізувати з місцевих коштів", заклала проєкти в шахву. Одночасно окррада звернулася до Центральної Спільки Мисливців та Рибалок з проханням відпустити кошти на придбання десятикопійчаної

поштової марки, щоб можна було переслати проекти сахарянам.

Та пильнуючи інтересів населення Сахари, Сохвицька окррада не забувала й своїх потреб. Отож вирішено просити Івана Івановича виробити проект, як виловити в Сохвицькій окрузі всіх ховрахів з тим, щоб гнати з них прованську олію, а також як перестріляти всіх лукових метеликів на предмет вироблювання з них сукна і підшов, яких саме не вистачає селянському населенню Сохвицької округи. Окроме того постановлено прохати Івана Івановича виробити проект, як винищити, не витрачаючи великих коштів, китайську контрреволюцію, і зокрема просити, щоб Іван Іванович налагодив навчання китайської грамоти серед залізничних зайців Сохвицької округи. Таким способом сохвичани прилучили свій голос до справ інтернаціональних.

Нові проекти Івана Івановича

. Але Іван Іванович не мав наразі часу виробляти загадані йому від сохівчан проекти. Він покищо докінчив схему полювання на зайців та журавлів у Усурійському краї і уже обміркував плян, як бити тигрів у тому ж таки краї. Але він уже не мав часу остаточно зафіксувати й ці проекти, бо весь був зайнятий майбутньою своєю подорожжю. Він одливав жаканівські кулі десятого калібру для бекасів і гострив складаного ножа для оборони від хунхузських банд*. Крім того, він конструював кулемета, щоб бити комарів. Експерименти з тим кулеметом показали, що комар, поранений всього тільки трьома кулями, хворів і за деякий час мусів умерти від утрати крові. Цей час хворіння Іван Іванович визначав гіпотетично в два-три місяці. Так він і написав у спеціальній статті, вміщеній у журналі "Спотикач і Горілка", присвяченій справам мисливським й рибальським. Оці два-три місяці слабування пораненого комаря спричинилися до дуже гострої дискусії в журналі "Спотикач і Горілка". Хома Хомич написав ядовиту відповідь на статтю Івана Івановича і доводив там, що коли б навіть кулемет мав повні чоки* і деревляні частини з найкращого горіху, то й тоді комареві довелося б хворіти не два-три місяці, а два-три роки при умовах клінічного лікування і грязевих ванн. Хома Хомич уїдливо натякав на те, що Іван Іванович розуміється на цих справах не більше, як брудна свиня на апельсинах, а також тонко нагадував, що Іван Іванович узагалі є падлюка і скот.

Дуель

Ображений і зворушений статтею Хоми Хомича, Іван Іванович викликав його на дуель. У призначену годину обоє дуелянти з'явилися на майдан перед Сохвицькою окррадою і приготували пістолі. Зараньше було відомо, що обоє вони першорядні стрільці: Іван Іванович влучив з пістоля в клопа, що сидів на спині його дружини, не пошкодивши ані трохи її тіла, а Хома Хомич приносив додому двадцять пар качок, ні разу навіть не вистреливши зі своєї рушниці.

Коли дуелянти, палаючи смертовбивчими намірами, дійшли до бар'єру і розрядили

пістолі, весь народ завмер у жахливій чеканні. Кулі продзижчали в повітрі, але обоє дуелянти цілі й живі стояли на своїх місцях. Дбайливе й систематичне шукання куль не дало ніяких наслідків. Куль не могли знайти в крузі на дві верстви обруч дуелянтів.

Хома Хомич, зацікавившись таким надзвичайним результатом, запропонував свої пояснення. Він обстоював ту теорію, що кулі, точно скеровані в дуелянтів, зустрілися в повітрі, розтопилися від неймовірної швидкості їхнього руху і дали свинцюватий газ. Цим Хома Хомич пояснював і факт, що на місці дуелі після вистрілів дуже засмерділо протухлими яйцями.

Іван Іванович навпаки вважав, що кулі не могли зустрітися посередині між дуелянтами, бо дув сильний вітер у бік Хоми Хомича. Іван Іванович запропонував подивитися в пістоль Хоми Хомича і сказав, що в тій пістолі безсумнівно знайдуться обидві кулі, бо його, Івана Івановича, куля мусіла, підтримувана вітром, загнати Хоми Хомичеву кулю в дуло його пістоля. Запах на місці дуелі Іван Іванович пояснював тим, що Хома Хомич злякався.

На цій ґрунті знову постала гаряча дискусія. Хома Хомич не давав свого пістоля подивитися, Іван Іванович не дозволяв обслідувати своє галіфе. Кінець-кінцем вирішено було знову стрілятися. Дуелянти вдруге поставали на свої місця і чекали на сигнал. Але в цей момент у повітрі продзижчали дві кулі і дуелянти впали без вистріла, поранені в потилицю.

Оглядаючи кулі, виявилось, що Івана Івановича поранила куля з його ж власною поміткою, Хому Хомича збила куля з вирізаними на ній літерами Х. Х. Вилікувані касторкою дуелянти зійшлися на тому, що обидві кулі облетіли кругом землю і, прилетівши на те саме місце, ударили своїх власників у потилиці.

Подорож

Видужавши після дуелі й прийнявши профілактичну порцію касторки, Іван Іванович почав збиратися в подорож. Окрім указаної вище зброї, він узяв з собою алюмінієву миску, яка одночасно могла служити за таш, чи наміт, шило для добивання тигрів, лопату, сконструйовану так, що вона могла правити за зубочистку, сіль сипати фазанам на хвіст*, тороки при ягташі на двадцять пар тигрів, пляшку горілки і мигдалевий торт для задоволення культурних потреб у диких нетрах Усурійського краю.

Іван Іванович мав подорожувати човном. Від Дніпра до Дону і від Дону до Амуру човен треба було перетягати по сухому, а від берега до берега можна було плисти водою, нап'явши на весло галіфе, яке служило парусом.

За перший день подорожі Іван Іванович управився перетягти човна у кругле озеро за 20 сажнів від своєї хати. Посеред озера на купині стояв журавель на одній нозі і, побачивши Івана Івановича, почав непокоїтися.

У каюті свого човна Іван Іванович одшукав компаса і, вибравшись на беріг, почав обходити кругле озеро навколо. Здивований журавель не рухався з місця, а тільки

повертав голову, слідкуючи назирцем за рухами знаменитого мисливця. Коли Іван Іванович обійшов озеро навколо, журавель усе стояв на тій самій місці й уже повернув (голову на триста шістдесят градусів. Іван Іванович прискорив темп і обійшов тричі навкруги озера, а журавель, повертаючи назирцем голову, скрутив собі шию. Лавіруючи проти вітру, Іван Іванович на човні пришвартувався до журавля і добив його ураганим вогнем з двох кулеметів.

Буря на Чорнім морі

Вибравшись на беріг, Іван Іванович взявся за приготування їжі. Поглядом, повним демонічної, надлюдської зневаги, він заморозив воду в озері мало не до самого дна. Зібравши декілька пудів льоду з поверхні замерзлого озера, він почав робити з журавля ананасний пломбір.

Насувалася ніч. Іван Іванович звів пломбір і став готуватися до ночівлі. У похідній своїй друкарні він одбив три тисячі проклямацій, що застерігали населення не наближатись до місця ночівлі, бо кулеметний вогонь проти комарів міг пошкодити здоров'ю місцевих жителів. Ці проклямації Іван Іванович постановив поширити в усіх селах та хуторах околиць району. Він базувався на тому факті, що чинність вітру залежить не від сили вітру, а від довготи його. Отож він почав дмухати на проклямації.

За чотири години зчинився такий інтенсивний вітер, що проклямації геть чисто всі розлетілися по району і народили паніку далеко за межами сіл та хуторів. Одна з проклямацій залетіла навіть у Лондон, і Мекдоналд*, прокинувшись вночі, провів через парламент білл про мобілізацію війська для оборони від більшовицької небезпеки. Друга проклямація полетіла через Атлантичний океан і впала в море коло острова Куби. Там палюча мова і вогненний правопис проклямації зрушили з місця справу українізації серед кубинських акул, і вони встановили на дні океану пам'ятник Тарасові Шевченкові в костюмі кубинської акули.

Вітер свіжішав. На Чорному морі почався шторм. Представник Сохвицького окрземвідділу, що їхав у Сухум по інформацію в справах посухи, перемінив маршрут і поїхав у Ригу шукати поради в справах ірригації. Рибалки врятували тринадцять членів "Товариства Порятунку на Водах", і всі тринадцять членів дали урочисту присягу вивчитись плавати і гребти на шлюпках, а Іван Іванович усе дув і дув. Вітер свіжішав.

Боротьба з комарями

Іван Іванович перестав дмухати лише тоді, коли його почали кусати комарі. Він вирішив оборонятися від комарів газами й кулеметним вогнем. Гази не допомагали, Іван Іванович кинувся до кулеметів і не міг їх знайти. Вітром здуло кулемети, човен Івана Івановича, рештки пломбіру і все експедиційне приладдя. Навколо був голий степ – аж до самого обрію лежали поламани вітром дерева і занесені далеко від сіл терофазеритові дахи* хат та повіток. Єдине, чого не зміг підняти вітер, це була книга

віршів пролетарського поета Нудьги-Нудзінського, яка, таким чином, не поширилася в унесвіті, а зосталася в невеличкій калюжі коло Івана Івановича.

Комарі наступали на Івана Івановича так люто, що він мусів сховатися в своїй пляшці, яка висіла в нього на поясі. Заткнувши пляшку знизу затичкою, Іван Іванович приготувався спати. Але заснути йому так і не пощастило: комарі попролазили крізь затичку і атакували мужнього мисливця в його фортеці. Вони кусали його з фронту і з тилу, а також навіть з обох тилкових флангів. Комарі кусали Івана Івановича, і от він, як фельдмаршал союзних армій проти німців, ужив їхньої ж таки зброї. Він сам почав кусати комарів.

Довго тривав бій. Покусані Іваном Івановичем комарі чухали ноги, носи та голови, мазали укушені місця аміяком, що вони забрали в його багажі, і знову ішли на бій. Іван Іванович гудів у них над головами, налітав на них і кусав, вибираючи найніжніші місця на комариних тілах. Довго тривав побій і кінець-кінцем потомлені вояки полягали й заснули, Серед голого місця самотно лежала пляшка, а в ній глибоким сном спали лицарі нічного бойовища.

Коло дванадцятої години ночі з сусідньої хати вийшла дівка Пріся і подалася до озерця "напитися води", як вона пояснила своїй мамі.

Дуже сонна і розпечена сном у задушній хаті, дівка Пріся човгала босими ногами в напрямі до озера і зненацька наскочила на кулемет. Попереду вона дуже злякалась і постановила була зойкнути на весь хутір на щонайвищій ноті свого голосу, де вона згадала, що десь при кулеметі може є і браві червоноармійці, і пішла обачненько далі, приготувавшись зойкнути саме тоді, коли набреде на когонебудь з героїв. Та їй так і не довелося зойкнути. Вона спіткнулася об човен, минула весь експедиційний пристрій Івана Івановича і, нарешті, надібала при березі похідну пляшку. Цю пляшку вона підняла і потопила в озері, набираючи води.

Іван Іванович прокинувся від холоду і вогкості. Вода в пляшці булькотіла й прибувала. Вода вже просякла за високі халяви мисливських чобіт Івана Івановича й заливала йому штани. Вода прибувала, і Іван Іванович поплив. Йому довелося плавати кругами вдовж бортів пляшки, щоб не стукатися головою об стінки. Ще ніколи раніше не траплялося знаменитому мисливцеві плавати так довго. З його розрахунку, зробленого після подорожі, він проплив над сто двадцять дев'ять кілометрів.

Нарешті, вода булькаючи дійшла до шийки і круги плавання звузилися для Івана Івановича. Він напружив м'язи свого тіла і, пробивши головою затичку, виглянув з пляшки. У цей самий час сонце пробило головою молочні тумани край землі і теж виткнулося на світ.

Сон Івана Івановича

Дівка Пріся, побачивши мокру голову Івана Івановича й палаючи симпатією до героїв, вирішила захихотіти. "Гі-гі-гі" сказала вона, поставила пляшку долі, а коли Іван Іванович вибрався з чобітьми із пляшки, вона резонно додала: "тю".

Іван Іванович хотів прочитати лихий дівці предикту* на тему, як треба поводитись з героями мисливства, але від сильної втоми поточився, впав на землю і міцно заснув.

В його сонній уяві хитнулися очерети, сипнув сніг, дунув морозний вітер і стала зима. По білих полях забігали зайці – їх були мільйони – все поле заскакало сірими вухами, засіріло, зачорнілося і стала ніч.

Іванові Івановичу снилося, що він виглядав у вікно і добирав способу полювати на зайців уночі взимку. Було темно – стріляти не можна було ніяк, і от у голові героя законився* ще один проєкт.

Іван Іванович одягся, напнув теплого широкого кожуха, засвітив лихтаря і сховав його під полу. Він тихенько вийшов з хати й подався до найближчих кущів.

Підійшовши до того місця, де найбільше бігало зайців, Іван Іванович став тихо скрадатися до них з лихтарем під полою. Був лютий мороз і залигав йому крізь доброго кожуха.

Добившись до чималенької купи зайців, Іван Іванович стрибнув до них і раптом висунув з-під поли лихтаря.

Яскраве світло ударило зайцям у вічі, рясні сльози поточилися в них з очей і, замерзаючи на лютому морозі в бурульки, приморозили їх до землі. Витріщені й нерухомі дивилися зайці на героя – льодові стовпці прикували їх на місці. Іван Іванович поставив лихтаря на землю, пообламував льодові бурульки й насипав повну кишеню живих, але дуже здивованих зайців.

Поворот додому

Коли Іван Іванович прокинувся, навколо нього гуло й гуркотіло велике місто. Дівки Прісі, озера, зброї, журавля, зайців – як не бувало. Пляшка, правда, лежала коло нього, але від неї чомусь дуже пахло горілкою.

Оце зникнення матеріальних речей страшенно здивувало Івана Івановича: він порішив описати цей феномен у листі і послати до Соховицької окради. Не опускаючи жодної деталі, він акуратно виклав усі свої пригоди на клаптиках паперу і, запакувавши їх у конверт, пішов шукати поштової скриньки.

Та коли він, хитаючись від розмаїтих снів і різних причин, підійшов до скриньки, його охопив сумнів: чи повірять в окраді, що він урятувався від комарів, не користуючись кулеметами? Іван Іванович став коло скриньки й замислився. Механічним рухом він послинив марку і наліпив покищо собі на лоба. Таким самим бездумним жестом він написав на маншеті адресу Сохвицької окради. Зненацька він наважився розрубати гордіїв вузол. Він підняв вічко поштової скриньки і замислено стрибнув у щілину. Лист самітний, без марки і адреси зостався на тротуарі.

Через три дні Сохвицька окрада одержала Івана Івановича з маркою на лобі і адресою на маншеті. На лисині знаменитого мисливця стояв поштовий штампель: "Доплатне". Секретар окради, чоловік серйозний і задумливий, уже почав підшивати Івана Івановича у вхідну книгу, коли раптом спостеріг незвичайну форму наказу і

розпечатав його. З конверту виліз Іван Іванович, блідий, заклеєний шматтям паперу, але живий і здоровий. Перші його слова були: "Де мої нотатки? Де мій лист до окрради?"

Та листа сохівчани так і не знайшли. Лист потрапив до мене того ж вечора. Я знайшов його на тротуарі коло поштової скриньки і, захопившись героїчними пригодами Івана Івановича, правдиво й точно розповів їх читачеві.

Примітки

Цей твір нагадує "Мисливські усмішки" Остапа Вишні, але Вишня написав їх у середині 40-х років, тобто за п'ятнадцять із гаком років після публікації "Мисливських пригод..." Йогансена. Мисливець Іван Іванович побіжно згадується і в гумористичному оповіданні Майка Йогансена "Ілюзія", надрукованому у збірці "Луб'яне решето".

З географії Іванова... – Гермоген Іванович Іванов був автором декількох радянських підручників із географії. Можливо, тут мається на увазі його виданий 1929 року "Початковий курс загальної географії", що являє собою корінну переробку 1 частини його ж "Початкового курсу географії" 1902 року, що ту переробку він здійснив за допомогою двох своїх синів. .

... для оборони від хунхузських банд. – Хунхузи – члени організованих банд, що діяли в Північно-Східному Китаї (Маньчжурії), а також на прилеглих територіях російського Далекого Сходу, Кореї та Монголії в 2-й половині XIX – 1-й половині XX століть. У широкому сенсі – будь-який злочинець, що промишляє розбоєм. На території Росії під хунхузами малися на увазі виключно етнічні китайці, що становили абсолютну більшість членів хунхузських бандитських угруповань.

... мав повні чоки... – Чок – у вогнепальній гладкоствольній зброї – дулове звуження (або розтруб), необхідне для зменшення або збільшення розсіювання дроби при пострілі.

... сіль сипати фазанам на хвіст... – Ідіоматичний вислів "насипати солі на хвіст" означає "піймати", або "нашкодити".

Мекдоналд – Мається на увазі Джеймс Рамсей Макдональд (1866-1937), котрий у 20-30-х роках неодноразово обіймав посаду прем'єр-міністра Великої Британії.

... терофазеритові дахи... – Тобто покрівлі, криті шифером.

... хотів прочитати лухій дівці предиду... – Предика (застаріле) – мораль, проповідь.

Законився – зародився.